

ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବଗନ୍ଧା...

3063 ბალკავერთან იდგა

1919 წლამდე ქუთაისში ფიზიკური კულტურული ნაცენტები იყო ფეხმორიდებული. ჟირადა წმინდა ინიციალი სახელმძღვანელოს სასწავლებელი, სადაც მე კაცებულობდა, ერთ-ერთ თი საუკეთესო იყო, მაგრამ ფიზიკულურის გაჯერებით ის გვიპორებოდა. როგორიც მასხას, სხვა გმირნიჩებრიც ასეთი მდგრადი არ ეობდა იყო. გამონაკლისი გახდა და მხოლოდ ერთაური სასწავლებელი, სადაც მასწავლებელი მუშაობდა ვინაიდა ისტორიული, და სადაც სკოლას ცხრილში რენგარიშის გაჯერებულები ჰქონდათ.

და ა., დაღვე 1919 წელი. მე
შევებ მეზობელი ქალასის მოსწავლე ვი-
ყავა, რა ის ჟიფტულს თბილი-
სიღარ ჩამოვიტნენ, როგორიც მა-
შინ უწოდებდნენ, „ტანავარი-
ში“ საზოგადოება „ტავარილობის“
წევრები. მათი უფროსი, „ვარჯი-
შავი“ იყო გორგანი ეგნატოვილი
— ყოფილი საზოგადოება „სოკო-
ლის“ წამყვანი მოვარდიშე, „შე-
ვარენის“ ჩამოვიდა თავისი ვაგო-
ნით, სტული შემადგენლობით (ქა-
ლები, ვაჟები) და სასულე რჩქ-
სტრისა თანხლებით, რომელსაც
მიზანდარი ხელმძღვანელობდა.
სტუმრები ჭარასის კლასიური

კიმძაზის შენობაში დაბინავლენტნ
და ქვევ ეზოში გამართეს დიდი¹
ტანგარიშული გამოსკლა.

ବ୍ୟାକ ପ୍ରକାଶିତ, ଗ୍ରହଣ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳୀରେ,
ଦୟାଗୁଡ଼ି ଖାଗରୀଶ୍ଵରିଲୀ, ଦୟାଗୁଡ଼ି ଦାର୍ଶନିକୀ,
ଅର୍ଥିଲୀ ଦୀପିରୀନ୍ଦ୍ରୀ, ତମାର ବୀଜିଲୋକୀ,
ଶ୍ରୀତମ ଶାଫାରୀନ୍ଦ୍ରୀ (ଶ୍ରୀମତ୍ରୀଗ-
ମୀ ବ୍ରନ୍ଦବିଲୀ ମନମୁଖରାଳୀ), ପ୍ରତିକ
ଶ୍ରୀଵାରାଣୁନ୍ଦ୍ରୀ, ଶ୍ରୀମତୀ ପରମାତ୍ମାନ୍ଦ୍ରୀ

სიყვარულები, ქარეული, სუსაა და
მეტე, ღობაშინებები, თაბაზ ბერ-
ელშვილი, ლოტეტ ლოტეტებიდან-
ები, გარო მენთუშავილი, ანეტა
ბარიძის, ელო აიალიშვილი და
სხვები. მთი გამოსცლის შემცუვე
ძალიან დაფარულა გული მძვე, რომ
ჩვენ მოკლებული ვიყავით ტანა-
რიშის სიკეთეს და არც ის ვი-
კრიდით, მომავალში რა და რო-
გორ იწეროდა. წარმომადგრენე
ჩვენი სახარული, როგორსაც იძინები
წლის სექტემბრიდან ჩვენს სასწავ-
ლებელშიც შემოიღეს ტრნვალიშის
გავრთილები და მამწავლებლად
დაგენინიშნს დაჯიონ ჭავჭავაშვილი.
ჩვენს სასტულო ჭრილში კირა-
ში ორჯერ შეიტანეს გზაზე ჩრდის
გავრთილები. ჯავარშვილი გავკუ-
თილებს ასე გვიტარებდა: ჯერ იყო
ძიყობრი, ძირითადი დამოქმაბ,
ბურნები, გადაჭვულება, შემოქმე-
და დაფილზე სახარული, სირბილი,
თავისითავი მოძრაობები და მო-
ნე მარი კუჭირები, ნარი ცნობი-
ლები, ქვე მოსულილი, თვალ
წერეთული (შემდომში პრიცეპე-
რი, აკლემპტოსი იურისტი), თამ-
რიკო და მაშინ ხუნდადები (ქუ-
თამიშ ცნობილი პედაგოგის სი-
ლოგის ხუნდადის სერიშვილები),
თინა ლალიდი (საქვეუნდო ცნობი-
ლი ხლოს წვერების წარმოების
მეცატრონის მიზროვნები ლათი-
ნის ქლიშვილი), თაბაზ და ნუ-
სკი ჩერებელები (ცნობილი ექიმის
მიხაკო ჩერებელის შეილები), თა-
ბაზ ზოლებაძე შემცუვეში გამოჩე-
ნილი კორმაშინი), თაბაზ კვანია,
თინა კაკაბაძე, ანეტა ბარიძის,
ნარი ხალაძე და გერა სხვა. ვაკა-
ბილი დაწინაურებული კეკა მეიდა-
რიანი, მიტრი მიქაელიძე, კორო-
ბარიძის, გრიგოლ კოსტავა (შემ-
დევში მეცნიერების დასახურუ-
ლებლი მოცვეწე, პრიცეპესორი), პე-
ტრე წულვაძე (შემდევში პრო-
ფესიონერის თორი ჭრო-

გოგი შევაცაბაია (პროფესიონი, აღმიერი), ჯავა ქაბაძე, გრი-
ლევაძე, მიშა წიგურიძენ და
ვეგიძე. დროთა განვიღლობაში ის-
თბილისში ჯადოვლენენ საკ-
ორებლად და აქ განვიღლობაში ის-
შემანობას. ჩევის საზოგადოების
ონდა ელოუასტრუტუ სექტემბრი,
ორელია ლადიგი აბზანიძე და
იაშა ქომეთანი ხელმძღვანელობ-
ნენ. წევრები იყვნონ ქართ ჩვე-
ოსად, შელე ბახტაძე, ბერი ელ-
უაშვილი, მიშა გარებარი და
ვეგიძე, ჯავა საკუთარი გვლობი-
ები და ქონდა. მთელი ზომირის
შემანობაში თავამოიდებით ვა-
კირობდნენ, რალგან განვითარებული
იდი. უძმავამეტელი გამოსვლა
ნაც გაგებებისათვის დადგა სიღ-
რული სწაული 1 მასი. ცემონსტრაცი-
ები ინველად გამოვიყენეთ მოე-
რი სწორად გამოვიყენეთ მოე-
რი და მისი კერძო სე-
რია ძალიან ლაბაზი და იმ დროი-
სთვის უცხო სახამობა განლილი.
მესე ექვსად ჩამურივებული, ერ-
თანიად ჩამურილი, რიტმულად
ვალ ვაკებით. ქონდა, გვიგე-
ნი და ბეჭედი. წინ მიღირდა სა-
ლელ ირჩესტრი, მას მიჰყევიდოდა
უფასისი კოლონა, რომელსაც და-
თო გვრიშვილი მიუღდებოდა,
ატების კოლონას ვერაუდებდი-
და, როგორც ქალთა გამოყოფილ-
უფასისი. უნდა ითქვას, რომ
ეცემიციებზე დიდ უზრაღლებას
მიუვარდა მეტყობის, კველა
ერთეულს უნდა სცონდა მუსიკის
აზე სწორად ფეხის აწყობა. მა-
თლაც ბეჭედი გაშრომება მოყირ-
ებული რიტმის გამომუშავებაზე
ა დაგვიყენებად — კველანი ლამი-
ცი, მწყობრად, სწორად დართო-
ნენ. ბოლოს მოითხოვნ ჩელოს-
ელისტები, რომელიც აღმები
ოქენებათ.

მთელი ქალაქი ქუჩებში გამო-
ნილიყო, ახალგაზრდობა, კი სულ
კინ დაგვლევდა.

სასწავლო წლის დამთავრების შე-
ენგ მასის ბოლოს, მოვაწყვეთ
იდი ტავარიშვილი გამოსვლა.
როგორამ ჩევნი ისე შევადგინეთ,
როგორც თბილისიდან ჩამოსულ-
ს პერნიათ.

შემთხვეულის გამოვლენით აგრეს-
ონში, თბილი გამოიხატა და ბა-
რეში. ბარეში გამასტურებელ
იღდილი ხალის დავისტრი, რა-
გან ქართული ბირევლით იმი-
ეს ამგარი სანაცანა — იქ ხომ
ამგარიშვილი საზოგადოება — იქ ხომ
შემთხვეული საზოგადოება ია-
რი. შემთხვეულა ითქვას, ბათუმელუ-
რი ჩევნი გამოსკლით გაეცნენ ფი-
ლიურულას.

სე გაოლია 1919 წელი. 1920
იანვრის მეტრი კლაში გადავიდა. იმ
თბილის თბილის ხამოვლებით
ისის ბოლოს დამთავრებილი მოსამიშ-
ებელი სამთავინა კურსები, რო-
გორც შედარებული მე, მარი კუფიაძე
ა ნარი ცნობილი მეგავალინები.
ისის ბოლოს ხამოვლებით თბილი-
სი და გამოვლენადით კურსების
გრისონი გორგავ განატევილოთ.
ცაფნებოდა ლევანდელ ლენინის
სალონის სამოვლებელიში ტარ-
ოლოდა. ექვე, მურიე სართულებზე
მევეს გამოვიყენებს ერთი დიდი
სახით საცხოვრებლად გვერდით,
ოროვ თოთხმი ჩევნისავთ ერბუ-
ლები გამოიხვინოლი ვაგები ცხოვრ-
ებდნენ. მახსოვეს, სერგეი მოვ-
ინებული იყო ისაკი კიზირი,
სტაფინიძეს — ათოლონ სივა-
მე, სევა აღილებიდან — სევე-
რი, თბილისიდან კურსებზე ირი-
ცოლენდა არჩილ ბაქრაძე, მიტრ
ევაძე. მაშა ხათიძე, ალათმირ

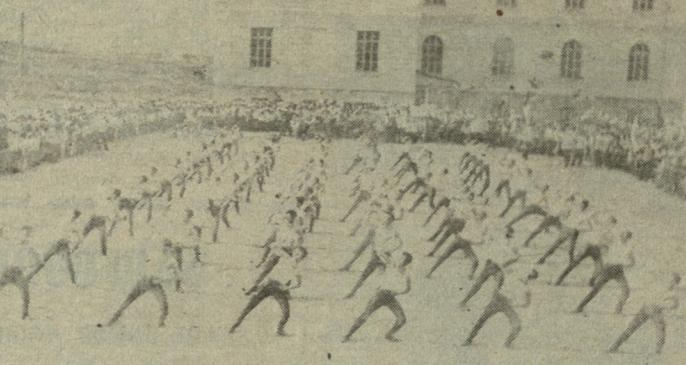
ელებდით ჩინური ილექტრით შე-
ნერვილ თავისუფალ გაფიზის, ვა-
მხა კა წერ თავისუფალ გაფი-
ზი შესრულეს, შემდეგ სავარ-
მო არა-მოვალი — ლერძი, ლე-
რძი არ სატელურებელია, რომელი
არისებიც. არამასთა მეტენირი
მოვალი ძალით მარტივი და სასისი-
მო დასრულა, გამოსტლის შემდეგ
ელინი. თაოშმის 150 კაცი, რე-
ორანში მცხვეწევს და საკუთო-
რ გაგიმისანდლენენ.

ფოთიანი გადასრულეთ სენა-
სადაც დიდი გამოსვლა გა-
არისოთ. სეცეკულარია სუქო-
რ გამისასინდლეს და იქედან სო-
ლ დაი გიხას შესინკ გაფიზი-
რ, ს სოლერშინ ნიკლასების
მანიშვანი საგარაკო სახლი ჰქო-
ნა — 150 კაცი თვეისუფლედ
გვათავსეს. თამასს და გიორგის
ხილში ბერი ნაცობ-მეგაბარი
ეგვეგა. იგრძნობოდა და სოფ-
ტოებს ისინი ძალიან უკარისთ.
აკლი ლორქეფანიერი ჯიხაშე-
ი იგო და მისი ნაცითაც გა-
რეს ნორესებები, მერი და დეს-
პარტეთ ტანარაზშეული დღლა-
კირი მაყურებელი დაგენერირ,
ნობელი სოლერშილაც ჩამო-
ლენენ. გამოსვლა კარგად ჩატარ-
დეს ესტრ დღეს კავკა თბილი-
ს წილივადა ჩემს გარდა — მე იქ-
ან ხორი მიზოდა წარსლა ჩე-
მოხუცეული ბებიისა და ბა-
რის სანახავად. გიორგი დამი-
და, მე წარგვანი და ორი რისი
მდევრ, როლებსაც თავისი გამულის
ეცვლი კუთხი დამათვალიერებინ,
აბა, ცეკვა, დამკა საშინაო
ულმი და ხონისკენ გაშეირთ. მე
აკარი, გიორგი კი მაშინეუ
აბრუნდა ჯიხაშემ.

1 სექტემბერს ქუთასიში ჩავდიდ.
ვე მე-8 კლასში ვიყავი. ფიზკუ-
რულის გამეცილების ისე და-
რ დამარტინილი უძღვებოდა. ზო-
გრ, როდესაც მას რაიმე გადაუ-
ბელი საქმე გამოუნიდებოდა,
ს მაგივრად გამეცილებს მე
ტარებიდ. იმ, ეს იგო, 1921
ის გაზაფხულზე გამარტეთ
და საჭარო გამოსვლა, რომელიც
წყვირგალედ ჩატარდა და ბალტი
აგლორა და დასწრო.

1922 წლის დასტიქიში დაკი
როშილი სამართლი ბათუმში
დაგიადა. იქ მან საგარაზში სა-
გადალება ჩამოიყალიბდა. ქუთა-
ი მის ნაცილაც მე დამიზნეს.
დორთ ფიზკულტურის გამეცი-
ლებს ვარებდი, სალამინით კი
ეცვლებენ „ქალებს კავარგშე-
ვა“. საზოგადოების უფროსად და-
მინა მიხეილ გორგაძე, ქალთ
წყვირგალები კი მე ჩამოარეს.
როგორეთან მუშობია ბეგრად უც-
ი ძნელ და უინტერესო იყო,
დრე გავრიძოლთან. ეს არც
ო გასაკირი — დასას ხომ სტე-
რინი განათლება — ჰქონდა მი-
შული და ძალიან მცოდნე აზა-
გირდა იყო.

იმ წლასაც, გაზაფხულზე, ტრა-
იცული ლილი სახეობები გა-
და უნდა მოგამოშუ. ქალ-
სოფის შევაღინი ძალიან ეც-
ვური, ლამაზი ნაკითური ვარ-
ები. ბეგრი მოზღვებილი მოწა-
ც შევარებული კი მე ჩამიზნეს.
დორთ გამოსკვლა ძალიან კარგი
მოიგია. ხელმძღვანელები კი ყა-
ლობით დარჩენენ და შეგავას. სა-
ტოლ, მანინდლელი ერთისუფლ-
ა ჩემს მიმართ ჩატარდ და ურ-
ბინით იყო — მიგვამგებს და-
რულ სასაღლოებზე, კირიკები-
ენ ულუფას, შეღვათან ფასე-
ს კუთლელდით საჭირო სა-
რისაო ჩატარდ და ურბინი და უ-
რბინით გამარტებიდან ურბი-
ნით გამოიდან იყო — ურბინის და-
რული სასაღლოებზე, გამა-
ნის გამოსკვლა ჩემი უკანსენე-
რ ლონისძიება იყო ქუთასის ტა-
რაზში ულუფას, საზოგადოებში, რა-
სკელებრი ჩატარებიც უნდაგისი-
ს. ველაგვიური ფასულების
ბურებისმეტეცვლი დარგები (იმ
ისა იყო სეთი ფასულებიტი).
მოცვალდე უნდაგისიტეტი, გა-
მოშენებული ცხრილი და გამარტე-
ბი განარეშევილობით თხოვნით,
გარეშემორ რამელიმე საზოგადო-
აზე მიკემარტებინ. მან გამაზნა-
ა მე-3 „საბრატაცა“ გარეშემი
ლობით სანაბირის ქუთაშე მდე-
რე დრობაში, რომელიც კარგად
ო ლურვილი, ქორნა გზოც,
დაიკ გამარტებით სპორტულ თა-
შებს. საერთო წყვირგალები და
სულულ კარგიშების განატაშებილი
დაგებიდა, ჩემ, ქელი მოგარი-
ება, ქალთ გულებს კუთიმით
თავეში. გარეშემის ბოლოს ვაგები
ა ქალები ერთად გამარტებიდ
ორტელ თამაშებებს.

ის ზაფხულს გამოვედით აგრძელ
ხონქმ, დიდ ჯიბაში და ბა-
უშში. ბათუებში განსაკუთრებულ
იყდა სახლი და გეგენი, რა-
ც აქტუებმა მოწერელი მი-
ეცა. ამგარაზი სანახაობა — იქ ხომ
სანახაობაში შეული საზოგადოება არ
იყო. შეიძლოა თაქვა, ბათუებულ-
ჩევნი გამოსკლით გაეცვანენ ფი-
ლილურებს.

၆ မြေ „လျှောက်စံ ဂာဗ္ဗုတ္တာပါဒ် နှင့်
ရှိုံးပြုလွှာ“ — ဖျော်ရှုံးသူ လေ ဆောတေ
ရှိုံးပြုလွှာ တေသာဒ် ဖုန်းပြုချုပ်ရှုံးလတ်ကျ
ပြေား ဂောက်ရှာ ပို့ကြလေစွာ အဲရှုံးပြု
သေတော်၊ မိုးပို့ကြလွှာ လေ အထိုက်လေ
အသာဝေ ဖျက် ဟိုင် မာဉ်၌ ဖုန်းပြုရှုံး
ပိုံးပြုလွှာ ဒုက္ခသွား၊ မာဉ်ရှာ လျော် လာ
အားဖြင့် အသာဝေ ဖျက် ဟိုင် မာဉ်၌ ဖုန်းပြုရှုံး
ပိုံးပြုလွှာ ဒုက္ခသွား၊ မာဉ်ရှာ လျော် လာ
အားဖြင့် အသာဝေ ဖျက် ဟိုင် မာဉ်၌ ဖုန်းပြုရှုံး
ပိုံးပြုလွှာ ဒုက္ခသွား၊ မာဉ်ရှာ လျော် လာ
အားဖြင့် အသာဝေ ဖျက် ဟိုင် မာဉ်၌ ဖုန်းပြုရှုံး

ରୁକ୍ଷତ୍ଵ ଉପରେ, ଅଲମର୍ମିଳି, ଦେତା-
ଶି, ଶଙ୍କନାଦିଲାଖି, ଗୁଣୀ ସିର-
ତ, ତବିଳିଲିସି ଶେଷମାହର୍ଗ୍ରେଣ ମତଲୀ-
ଏଳ ରାଜତାବାଲୀର୍ଯ୍ୟତ,

ଏହାକୁଥିଲେ ଶେଷମାହର୍ଗ୍ରେଣିଲିବା ପା-
ଲେଶ୍ଵରାର ଗ୍ରହିଣୀର୍ବୋଲିତ ଶାକ-
ଶ ଗମିଲେଶ୍ଵରିହିତିରେବେଳେ,
ତୁମିଶି, ଶେଷମାହର୍ଗ୍ରେଣ ଲା ଲାଗ ଫି-
ରିଶିଲେ ନିରା ଗାଗଗ୍ରେଣାରିତା. ଏହ ଗମିଲେ-
ଶିମ୍ବ, କ୍ରମିଲି, ନିରିଗାରିଷିଲି ତମ-

ელარიობაციის ს შზრითაც ვაწყო-
და — მოსახლეობას ს აშენებდა
ქლოვად თავისი თვალის ჩხანა და
ეცნო ტანგარეზით. მართლაც, გა-
სცვლება ტანგარეზიშ ბევრი თა-
აძინებული შესძნა. ივესტო-
კულტურული და სამართლების შემ-
ცვე, რამდნობებ რეზერვია ჩავა-
რეთ და საკუთარი გაფრინით გა-
მდგარებოთ ფილი. თან გააძლდა
სულე ირკეცტრი.

ფოთში ნიკოლოზების ბევრი ნა-
დად მეგრიბირდი ჰყავდათ — მა-
ნა მამა, ნიკო ნიკოლაძე ხომ ერთ
ხოს ღრთოს ქალაქის თავი იყო
კალაქის ეკოლოგისაწყობად მე-
ტრუნა. ვალენინი, მოვარეობის
ებიც და სასულე ირჩესტრიც,
რშო, ნიკოლაძის კოშეში მოგ-
თხესეს (ახლა იქ ნიკო ნიკოლა-
ს მეტეულია). მეორე ლეს გავ-
რთოთ ტანგარეზიშული გამოს-
თვა. აუქრება ხახონი დაგვეტრი.
ოთხი წთოთი მანაბუბით იას-

და ის წელსაც გაზაფრულზე, ტრა-
იციული დღით საჩენებელი გა-
მოვლა უნდა მოგვეწიო. ქალა-
სოფს შევაღინი ძალით ეცე-
ური, ლამაზი ნაკათური ვარ-
შები. ბევრი მოხარული მოწე-
რა შევარჩინ. კიშრიმე და დამი-
სდა. გამოსკალა ძალით ვარგი
მოიდა. ხელმძღვანელები კაშუ-
ლით დარჩინენ და შევაძეს. სა-
თოდ, მანძილელი ხელისუფლ-
ა ჩემს მასართ ერთდღ ყურა-
დობაზე — იყო — მივამაგრეს და-
რულ სასაფილოებზე, კირივებ-
ენ ულაფას, შეღვათას ფასე-
რ კულურისტით საჭირო სა-

ჩრდილ ჩამატებულ და ა. შ. 1922
ის განახოვულზე ჩატარებული
და გამოტკიცა ჩემი უკანასხვე-
რი რინისინი ბუკ ქუთასის ტა-
არიზოსულ საზოგადოებრივი, რა-
ინ სეკტემბრიდან უკიდ თბილის-
შივრილდ — უმაღლესი განათ-
ების მასალებად საბუთები გავა-
იყო სახელმწიფო უნივერსიტე-
ტი ჩამარიტობის 1922 წლის სექ-
ტემბრში ჩირილის უნივერსიტე-

